

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/67/2004

POZIOM ŻYCIA POLAKÓW

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, KWIECIEŃ 2004

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

W jednym z ostatnich sondaży¹ posłużyliśmy się niestosowanym dotychczas przez nas wskaźnikiem poziomu życia. Za jego pomocą mierzy się nie tylko czysto materialne aspekty bytu, ale też uwzględnia jego społeczny wymiar. U podstaw konstrukcji opisywanego wskaźnika leżało przekonanie, że istnieje zestaw podstawowych potrzeb bytowych i społecznych, a stopień ich zaspokojenia określa poziom deprivacji społeczeństwa, jeżeli chodzi o sferę objętą pomiarem. Poziom życia mierzymy tu w trzech wymiarach. Po pierwsze, interesowało nas wyposażenie gospodarstw domowych w udogodnienia cywilizacyjne, pozwalające zaspokoić podstawowe potrzeby życiowe, takie jak ubranie, warunki mieszkaniowe, środki komunikacji, a także takie dobra, jak komputer i pralka. Po drugie, pytaliśmy respondentów, czy zaspokajają swoje podstawowe potrzeby społeczne: kontaktują się z rodziną i znajomymi, uczestniczą w kulturze, wypoczywają. Po trzecie, zajęliśmy się sposobami oszczędzania, zmniejszania wydatków. Indeks zawiera też subiektywną ocenę sytuacji materialnej.

Opisany tu wskaźnik został opracowany przez Ministerstwo Rozwoju Społecznego Nowej Zelandii i znany jest jako Economic Living Standard Index (ELSI). W badaniu posłużyliśmy się jego wariantem - ELSI-SF². Ponieważ wskaźnik opracowano dla społeczeństwa bardzo różniącego się od polskiego, niektóre jego składniki mogą wydawać się mało istotne w Polsce. Niemniej zastosowaliśmy go dla osiągnięcia pełnej porównywalności wyników.

---

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (166), 5-8 marca 2004 roku, reprezentatywna próba losowa dorosłych Polaków (N=1022).

² Informacje dotyczące konstrukcji i zastosowania tego wskaźnika można znaleźć w: J. Jensen, M. Spittal i V. Krishan, *ELSI Short Form. Users' Manual for a Direct Measure of Living Standards*, Wellington 2003, Ministry of Social Development.

**WYPOSAŻENIE GOSPODARSTW DOMOWYCH
W NIEKTÓRE UDOGODNIENIA CYWILIZACYJNE**

Na przedstawionej respondentom liście dóbr materialnych znalazły się elementy wyposażenia gospodarstwa domowego zaliczane do podstawowych potrzeb (ogrzewanie, ubranie, ciepła woda), ale też takie, które w Polsce nie należą do dóbr i usług stanowiących materialną podstawę egzystencji.

Pralka, telefon, ogrzewanie we wszystkich pomieszczeniach, łazienka z bieżącą ciepłą wodą to obecnie - według wskazań badanych - powszechne i podstawowe udogodnienia. Zdecydowana większość je ma, a ci, którzy ich nie posiadają, w dużej części chcieliby je mieć. Pralkę (niekoniecznie automatyczną) mają prawie wszyscy. Telefon (stacjonarny lub komórkowy) ma w swoim gospodarstwie domowym 90% ankietowanych. Niemal taka sama liczebnie grupa ma ogrzewanie (centralne lub piece) we wszystkich pokojach, a także łazienkę z bieżącą ciepłą wodą (odpowiednio: 89% i 88%), pozostali w większości twierdzą, że ich na to nie stać. Ogrzewanie i łazienkę z bieżącą ciepłą wodą nieco częściej mają mieszkańcy miast niż wsi, lecz różnice wskazań nie są duże. Oczywiście wszystkie wymienione sprzęty i udogodnienia częściej znajdują się w domach osób określających własne warunki materialne jako dobre, niż tych, którzy oceniają je źle.

Tabela 1

Czy ma Pan(i) w swoim gospodarstwie domowym:	Mam	Nie mam, bo nie chcę	Chciał(a)bym mieć, ale mnie nie stać	Chciał(a)bym mieć, ale nie mam z innych powodów
	w procentach			
- pralkę	96	1	2	1
- telefon (jakikolwiek)	90	5	4	1
- ogrzewanie (centralne lub piece) we wszystkich pokojach	89	3	7	1
- łazienkę z bieżącą ciepłą wodą	88	2	8	2
- dobre buty	81	2	15	2
- wyjściowe ubranie na specjalne okazje	79	4	16	2
- komputer	38	29	27	5
- ubezpieczenie wyposażenia domu	34	25	33	6
Pominięto „trudno powiedzieć”				

Zdecydowana większość dorosłych respondentów twierdzi, że ma dobre buty (81%), a także wyjściowe ubranie na specjalne okazje (79%). Ci, którzy nie mają tego rodzaju odzieży i butów, w większości twierdzą, że ich na to nie stać. Mężczyźni częściej niż kobiety deklarują, że mają wyjściowe ubranie na szczególne okazje.

Komputer osobisty rzadziej wchodzi w skład wyposażenia gospodarstwa domowego, więcej jest też osób, które nie potrzebują takiego sprzętu. Niespełna dwie piąte Polaków (38%) ma w domu komputer, a dalsze 27% chciałoby mieć, ale nie może sobie pozwolić na taki wydatek. Co dwudziesty (5%) chciałby mieć komputer, lecz nie ma go z powodów innych niż finansowe. Posiadanie komputera jest silnie uzależnione od pozycji społecznej badanych: ich wykształcenia, miejsca zamieszkania i sytuacji materialnej. Od tego zależy też posiadanie innych wymienionych przedmiotów i udogodnień, lecz zależności są słabsze.

Wyposażenie domu lub mieszkania ubezpieczyła nieco ponad jedna trzecia badanych (34%), a dalsze dwie piąte (39%) chciałoby to zrobić, lecz z różnych powodów nie może. Jedna czwarta dorosłych nie chce ubezpieczać mieszkania.

ŻYCIE SPOŁECZNE

Druga część badania dotyczyła zaspokajania potrzeb związanych z życiem społecznym i kulturą. Zebrany materiał wskazuje na istnienie znacznych obszarów deprivacji, jeżeli chodzi o wymienione przez nas działania - w każdym przypadku przynajmniej jedna czwarta badanych deklaruje, że ich nie podejmuje, mimo że chciałaby. Najczęściej dzieje się tak z przyczyn finansowych.

Tabela 2

Proszę powiedzieć, czy:	Tak	Nie, bo nie chcę	Chciał(a)bym, ale mnie nie stać	Chciał(a)bym, ale nie robię tego z innych powodów
	w procentach			
- ofiarowuje Pan(i) prezenty rodzinie i znajomym na gwiazdkę, imieniny lub urodziny	70	2	25	3
- chodzi Pan(i) do fryzjera co najmniej raz na trzy miesiące	53	17	23	8
- przyjmuje Pan(i) od czasu do czasu kogoś z rodziny lub przyjaciół w gościnę połączoną z nocowaniem	50	12	23	15
- zaprasza Pan(i) gości lub rodzinę na obiad lub kolację przynajmniej raz na miesiąc	38	12	38	12
- co roku wyjeżdża Pan(i) z domu na urlop lub święta	23	13	54	10
- spędza Pan(i) przynajmniej jeden wieczór tygodniowo w restauracji, kinie, teatrze, na dyskotecę itp.	11	23	54	12
- spędza Pan(i) urlop lub święta za granicą co najmniej raz na trzy lata	9	16	67	9

Zwyczaj ofiarowywania rodzinie i/lub znajomym prezentów gwiazdkowych, urodzinowych lub imieninowych podtrzymuje zdecydowana większość dorosłych Polaków (70%). Jednak co czwartego (25%) nie stać na kupowanie prezentów.

Nieco ponad połowa badanych (53%) deklaruje, że przynajmniej raz na kwartał chodzi do fryzjera, blisko jedna czwarta zaś (23%) nie ma na to pieniędzy. Stosunkowo liczna grupa (17%) nie chce chodzić do fryzjera. Kobiety znacznie rzadziej niż mężczyźni korzystają z usług salonów fryzjerskich, natomiast trzykrotnie częściej deklarują, że chciałyby chodzić do fryzjera, ale nie pozwala im na to sytuacja finansowa.

Połowa dorosłych Polaków (50%) przyjmuje czasem kogoś z rodziny lub przyjaciół w gościnę połączoną z nocowaniem, a około dwóch piątych (38%) deklaruje, że przynajmniej raz w miesiącu zaprasza rodzinę albo znajomych na obiad lub kolację. Tyle samo badanych (38%) chciałoby zapraszać gości, ale ich na to nie stać.

Ponad połowa badanych (54%) nie może sobie pozwolić na coroczny wyjazd na urlop lub święta, tylko niespełna jedna czwarta (23%) deklaruje, że co roku spędza urlop lub święta poza domem. Większość (67%) chciałaby co najmniej raz na trzy lata wyjeżdżać na wypoczynek za granicę, lecz ich na to nie stać. Mniej więcej co dziesiąty (9%) może sobie pozwolić na urlop lub święta za granicą.

Co dziewiąty respondent (11%) przynajmniej raz w tygodniu bywa w restauracji, kinie, teatrze, na dyskotecce itp. Blisko jedna czwarta nie chodzi tam, bo nie chce, a ponad połowy na to nie stać. Ludzie młodzi częściej niż osoby w średnim wieku i starsze spędzają wolny czas poza domem. Wraz z wiekiem maleje skłonność do uczestniczenia w tego rodzaju imprezach - rośnie odsetek badanych, którzy tego nie robią, bo nie mają ochoty.

SPOSOBY OSZCZĘDZANIA NA KOSZTACH UTRZYMANIA

Sposoby oszczędzania, które wymieniliśmy w pytaniu, nie wyczerpują oczywiście listy możliwych metod redukcji wydatków. Pytaliśmy w większości o sposoby skrajne - stosowanie ich wskazuje na znaczne niedobory w budżetach domowych.

W ciągu ostatniego roku większość badanych (68%) ograniczała wydatki na swoje ulubione zajęcia (hobby), w tym ponad dwie piąte (42%) często. Prawie dwóm trzecim ankietowanych (65%) zdarzało się odkładać na później kupno nowych ubrań.

Ponad jedna czwarta Polaków (28%) często oszczędzała prąd używając słabszych żarówek. Skłonność do takiego sposobu oszczędzania rośnie wraz z wiekiem.

W ciągu ostatnich dwunastu miesięcy ponad połowa badanych przynajmniej czasami chodziła w zużytej odzieży, bo nie stać ich było na nową (kobiety wyraźnie częściej niż mężczyźni, osoby starsze i w średnim wieku częściej niż młode).

W celu uniknięcia wydatków dokonanych pod wpływem impulsu ankietowani ograniczają wychodzenie z domu. Blisko połowa (49%) postępuje tak przynajmniej czasami. Taki sposób samokontroli częściej stosują kobiety.

Prawie dwie piąte badanych (37%) deklaruje, że ostatnio przynajmniej od czasu do czasu rezygnowało z zakupu świeżych owoców i warzyw.

Stosunkowo liczne grupy badanych oszczędzały na własnym zdrowiu. Ponad jedna czwarta (28%) nie poszła do lekarza ze względu na koszty leczenia (rozumując zapewne, że placówki publiczne oferują usługi niższej jakości), a ponad jedna trzecia (37%) przynajmniej czasami nie wykupywała leków, żeby zmniejszyć wydatki.

Tabela 3

Niżej wymieniono kilka sposobów oszczędzania na kosztach utrzymania. Czy w ciągu ostatnich dwunastu miesięcy stosował(a) Pan(i) następujące sposoby oszczędzania:	Tak, często	Tak, sporadycznie lub rzadko	Nie
	w procentach		
- wydał(a) Pan(i) mniej pieniędzy na swoje ulubione zajęcia (hobby)	42	26	31
- odkładał(a) Pan(i) na później kupno nowej odzieży	31	34	35
- używał(a) Pan(i) z oszczędności słabszych żarówek, niż chciał(a)by	28	9	62
- chodził(a) Pan(i) w zużytej odzieży, bo nie stać było Pana(i) na nową	27	26	47
- ograniczał(a) Pan(i) wychodzenie do sklepów lub w ogóle z domu, żeby nie wydawać pieniędzy	26	23	51
- rezygnował(a) Pan(i) z zakupu owoców lub świeżych warzyw	16	21	63
- nie wykupił(a) Pan(i) zapisanych lekarstw, żeby zmniejszyć koszty, wydatki	15	22	63
- nie poszedł (poszła) Pan(i) do lekarza, żeby zaoszczędzić	12	16	71
- leżał(a) Pan(i) dłużej w łóżku, żeby zaoszczędzić na ogrzewaniu	5	4	91

Pominięto „trudno powiedzieć” i odmowy odpowiedzi

Wszystkie przedstawione tu sposoby oszczędzania na kosztach utrzymania częściej niż inni stosowali badani deklarujący, że znajdują się w złej sytuacji materialnej i, co idzie w parze, gorzej wykształceni. Najmłodszy dorośli oszczędzali rzadziej niż osoby w średnim wieku i starsze: o ile respondenci w wieku do 34 lat stosowali średnio około trzech sposobów oszczędzania, o tyle pozostali odpowiedzieli twierdząco średnio w ponad czterech przypadkach. Kobiety oszczędzały częściej niż mężczyźni, a mieszkańcy wsi częściej niż badani mieszkający w miastach, zwłaszcza dużych. Poniżej przedstawiono średnie wartości wskaźnika ukazującego skłonność do oszczędzania na kosztach utrzymania w poszczególnych grupach. Wartości te oznaczają, ile sposobów oszczędzania (spośród dziewięciu wymienionych) stosowano średnio w danej grupie. Nie różnicowano odpowiedzi „tak, często” i „tak, rzadko”.

		CBOS
Sklonność do oszczędzania na kosztach utrzymania		
		Wartość średnia
	Ogółem	3,82
Płeć		
	Mężczyźni	3,46
	Kobiety	4,14
Wiek		
	18-24 lat	2,92
	25-34 lat	3,07
	35-44 lat	3,96
	45-54 lat	4,28
	55-64 lat	4,40
	65 lat i więcej	4,29
Miejsce zamieszkania		
	Wieś	4,20
	Miasto do 20 tys.	4,07
	20-100 tys.	3,72
	101-500 tys.	3,38
	501 tys. i więcej	3,22
Wykształcenie		
	Podstawowe	4,63
	Zasadnicze zawodowe	4,27
	Średnie	3,30
	Wyższe	2,40
Ocena własnych warunków materialnych		
	Złe	5,59
	Średnie	3,39
	Dobre	2,14

SYNTETYCZNY INDEKS POZIOMU ŻYCIA (ELSI)

Opierając się na odpowiedziach respondentów na przedstawione wyżej pytania, a także na subiektywnych ocenach warunków materialnych i zadowolenia z nich skonstruowaliśmy syntetyczny wskaźnik poziomu życia (ELSI), zgodnie z metodologią autorów z Nowej Zelandii. Przybiera on wartości od 0 do 60, przy czym im wyższe wartości, tym wyższy poziom życia. Im częściej respondenci deklarowali, że posiadają wymienione przedmioty (lub nie chcą posiadać), im częściej uczestniczyli w różnych formach życia społecznego (lub nie wykazywali takich chęci), im rzadziej oszczędzali oraz im bardziej byli zadowoleni z warunków materialnych - tym wyższe wartości przyjmował ten wskaźnik.

Badani zostali podzieleni - według wartości indeksu - na siedem kategorii. Niemal jedną czwartą (24%) stanowią ci, którzy żyją na bardzo niskim poziomie. Mniej więcej co trzeci respondent (30%) żyje na niskim bądź raczej niskim poziomie. Blisko cztery piąte badanych (37%) zaliczono do kategorii czwartej lub piątej, czyli do żyjących na przyzwoitym poziomie. Jedynie niewielka grupa (9%) żyje dobrze, a znikoma liczba osób (poniżej 0,5%) - bardzo dobrze.

Tabela 4. Indeks poziomu życia

Wartość średnia		28,2%
Kategorie	Badani żyjący na:	
1	- bardzo niskim poziomie (wartości indeksu 0-15)	24%
2	- niskim poziomie (wartości indeksu 16-23)	15%
3	- raczej niskim poziomie (wartości indeksu 24-31)	15%
4	- raczej przyzwoitym poziomie (wartości indeksu 32-39)	17%
5	- przyzwoitym poziomie (wartości indeksu 40-47)	20%
6	- dobrym poziomie (wartości indeksu 48-55)	9%
7	- bardzo dobrym poziomie (wartości indeksu 56-60)	poniżej 0,5%

Wykształcenie i pozycja zawodowa, a także - w drugiej kolejności - wiek to społeczne czynniki wpływające na wartość indeksu. Wraz z wykształceniem wzrastają jego wartości, natomiast wiek oddziałuje w ten sposób, że ludzie młodzi (mający od 18 do 34 lat) żyją lepiej niż pozostali. Dochody na osobę w gospodarstwie domowym wywierają oczywiście bardzo silny wpływ na poziom życia.

Indeks ten został opracowany w Nowej Zelandii i tam jest stosowany. Warto porównać, jak przedstawiają się różnice w poziomie życia między tym krajem (wielokrotnie bogatszym, jeżeli mierzyć wartość PKB na głowę mieszkańca) a Polską.

Tabela 5. Indeks poziomu życia

	Polska	Nowa Zelandia*
Wartość średnia	28,2%	41,9%
Badani żyjący na:		
- bardzo niskim poziomie (wartości indeksu 0-15)	24%	4%
- niskim poziomie (wartości indeksu 16-23)	15%	5%
- raczej niskim poziomie (wartości indeksu 24-31)	15%	11%
- raczej przyzwoitym poziomie (wartości indeksu 32-39)	17%	16%
- przyzwoitym poziomie (wartości indeksu 40-47)	20%	24%
- dobrym poziomie (wartości indeksu 48-55)	9%	31%
- bardzo dobrym poziomie (wartości indeksu 56-60)	poniżej 0,5%	9%

* Dane dla roku 2000

Z przedstawionej tabeli wynika, że w Polsce skala deprivacji jest znacznie większa. W Nowej Zelandii większość społeczeństwa żyje na co najmniej przyzwoitym poziomie, natomiast w Polsce ponad połowa żyje co najwyżej na poziomie raczej niskim.

Opracował
Michał WENZEL

A N E K S

Tabela 1. Czy ma Pan(i) w swoim gospodarstwie domowym **ogrzewanie (centralne lub piece) we wszystkich pokojach?** 1 - Mam; 2 - Nie mam, bo nie chcę; 3 - Chciał(a)bym mieć, ale mnie nie stać; 4 - Chciał(a)bym mieć, ale nie mam z innych powodów

(%)

	1	2	3	4	Liczba osób
Ogółem	89	3	7	1	1022
Płeć					
Mężczyźni	90	2	6	1	488
Kobiety	89	3	7	2	534
Wiek					
18-24 lat	90	1	7	2	157
25-34	96	2	2	0	186
35-44	87	4	7	1	174
45-54	90	2	8	1	195
55-64	88	2	7	4	142
65 lat i więcej	85	4	10	1	168
Miejsce zamieszkania					
Wieś	85	4	10	1	369
Miasto do 20 tys.	88	1	8	4	131
20-100 tys.	92	4	4	1	208
101-500 tys.	94	1	4	1	193
501 tys. i więcej mieszk.	91	0	7	1	122
Wykształcenie					
Podstawowe	80	4	14	2	286
Zasadnicze zawodowe	91	2	5	1	260
Średnie	93	2	4	1	358
Wyższe	98	0	1	0	118
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	99	0	0	0	66
Prac.umysł.niż.szczebła	94	1	3	2	84
Pracownicy fiz.- umysł.	93	2	4	0	111
Robotnicy wykwalifikowani	89	4	6	2	79
Robotnicy niewykwalifik.	97	0	3	0	35
Rolnicy	91	3	4	3	54
Pracujący na własny rach.	97	0	3	0	33
Bierni zawodowo					
Renciści	85	6	7	2	118
Emeryci	85	2	10	3	205
Uczniowie i studenci	93	1	6	0	79
Bezrobotni	82	5	12	1	120
Gospodynie domowe i inni	86	0	11	3	38
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	94	1	5	1	151
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	97	1	2	0	72
sekt. pryw. poza rolnict.	94	2	3	0	184
prywatnym gośp. rolnym	93	3	2	2	57
Dochody na jedną osobę					
Do 299 zł	81	4	14	1	117
300-399	89	1	9	0	82
400-599	88	2	8	2	201
600-800	89	2	7	2	176
Powyżej 800 zł	95	3	0	1	194
Ocena własnych war. mater.					
Złe	79	4	14	3	333
Średnie	94	2	4	0	447
Dobre	96	1	2	1	242
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	93	1	4	1	65
Raz w tygodniu	90	2	7	1	550
1-2 razy w miesiącu	90	1	5	4	142
Kilka razy w roku	91	3	5	0	164
W ogóle nie uczestniczy	79	8	10	2	101
Poglądy polityczne					
Lewica	92	3	5	1	160
Centrum	92	1	6	1	285
Prawica	92	1	5	2	310
Trudno powiedzieć	81	6	11	1	267

Tabela 2. Czy ma Pan(i) w swoim gospodarstwie domowym łazienkę z bieżącą ciepłą wodą (centralną albo z piecyka lub bojlera)? 1 - Mam; 2 - Nie mam, bo nie chcę; 3 - Chciał(a)bym mieć, ale mnie nie stać; 4 - Chciał(a)bym mieć, ale nie mam z innych powodów

	(%)				Liczba osób
	1	2	3	4	
Ogółem	88	2	8	2	1022
Płeć					
Mężczyźni	90	2	7	1	488
Kobiety	86	2	10	2	534
Wiek					
18-24 lat	91	0	7	1	157
25-34	94	1	4	1	186
35-44	86	3	7	3	174
45-54	89	1	9	1	195
55-64	89	4	7	0	142
65 lat i więcej	79	3	15	3	168
Miejsce zamieszkania					
Wieś	80	4	13	2	369
Miasto do 20 tys.	84	2	11	3	131
20-100 tys.	94	1	5	1	208
101-500 tys.	97	0	2	1	193
501 tys. i więcej mieszk.	92	0	6	1	122
Wykształcenie					
Podstawowe	75	3	19	3	286
Zasadnicze zawodowe	90	2	7	1	260
Średnie	94	1	3	1	358
Wyższe	98	0	1	0	118
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	97	0	2	0	66
Prac. umysł. niż. szczebla	95	1	1	3	84
Pracownicy fiz.- umysł.	94	0	6	0	111
Robotnicy wykwalifikowani	88	0	10	2	79
Robotnicy niewykwalifik.	89	0	11	0	35
Rolnicy	85	4	10	0	54
Pracujący na własny rach.	100	0	0	0	33
Bierni zawodowo					
Renciści	77	5	15	3	118
Emeryci	85	2	11	2	205
Uczniowie i studenci	97	0	3	0	79
Bezrobotni	85	4	8	3	120
Gospodynie domowe i inni	81	3	13	2	38
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	91	0	7	2	151
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	97	0	3	0	72
sekt. pryw. poza rolnict.	95	0	4	1	184
prywatnym gosp. rolnym	86	4	10	0	57
Dochody na jedną osobę					
Do 299 zł	71	5	21	3	117
300-399	85	1	10	4	82
400-599	87	3	9	1	201
600-800	94	1	4	1	176
Powyżej 800 zł	95	0	3	1	194
Ocena własnych war. mater.					
Złe	77	4	17	2	333
Średnie	92	1	5	2	447
Dobre	96	0	3	1	242
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	86	3	7	4	65
Raz w tygodniu	89	2	8	1	550
1-2 razy w miesiącu	87	0	10	2	142
Kilka razy w roku	89	2	8	0	164
W ogóle nie uczestniczy	87	2	10	2	101
Poglądy polityczne					
Lewica	88	3	8	1	160
Centrum	90	0	8	2	285
Prawica	92	1	4	2	310
Trudno powiedzieć	81	4	13	1	267

Tabela 3. Czy ma Pan(i) **dobrze buty**? 1 - Mam; 2 - Nie mam, bo nie chcę; 3 - Chciał(a)bym mieć, ale mnie nie stać; 4 - Chciał(a)bym mieć, ale nie mam z innych powodów

	(%)				
	1	2	3	4	Liczba osób
Ogółem	81	2	15	2	1022
Płeć					
Mężczyźni	84	2	12	1	488
Kobiety	78	2	17	2	534
Wiek					
18-24 lat	89	1	9	2	157
25-34	87	1	12	1	186
35-44	83	2	14	1	174
45-54	75	3	20	2	195
55-64	77	3	18	2	142
65 lat i więcej	76	4	16	5	168
Miejsce zamieszkania					
Wieś	82	1	15	1	369
Miasto do 20 tys.	76	2	20	3	131
20-100 tys.	84	2	12	1	208
101-500 tys.	82	4	10	3	193
501 tys.i więcej mieszk.	75	2	20	2	122
Wykształcenie					
Podstawowe	72	3	22	3	286
Zasadnicze zawodowe	80	2	17	0	260
Średnie	86	2	10	1	358
Wyższe	90	1	5	3	118
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	91	4	1	2	66
Prac.umysł.niż.szczebła	90	0	8	1	84
Pracownicy fiz.-umysł.	80	2	16	3	111
Robotnicy wykwalifikowani	89	2	10	0	79
Robotnicy niewykwalifik.	68	4	28	0	35
Rolnicy	84	0	16	0	54
Pracujący na własny rach.	82	3	10	4	33
Bierni zawodowo					
Renciści	73	4	20	3	118
Emeryci	76	3	17	4	205
Uczniowie i studenci	92	1	5	1	79
Bezrobotni	75	3	22	0	120
Gospodynie domowe i inni	79	0	21	0	38
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	82	4	14	1	151
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	90	2	5	3	72
sekt. pryw. poza rolnict.	85	1	10	2	184
prywatnym gosp. rolnym	86	0	14	0	57
Dochody na jedną osobę					
Do 299 zł	67	4	28	1	117
300-399	78	2	20	0	82
400-599	78	2	19	1	201
600-800	87	1	8	3	176
Powyżej 800 zł	89	2	6	3	194
Ocena własnych war. mater.					
Złe	65	3	31	1	333
Średnie	85	2	10	3	447
Dobre	95	1	3	1	242
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	71	2	23	5	65
Raz w tygodniu	84	2	12	1	550
1-2 razy w miesiącu	78	2	17	3	142
Kilka razy w roku	78	3	17	1	164
W ogóle nie uczestniczy	79	3	15	2	101
Poglądy polityczne					
Lewica	85	2	12	1	160
Centrum	82	2	14	2	285
Prawica	82	2	13	2	310
Trudno powiedzieć	76	3	20	2	267

Tabela 4. Czy ma Pan(i) **wyściowe ubranie na specjalne okazje?** 1 - Mam;
2 - Nie mam, bo nie chcę; 3 - Chciał(a)bym mieć, ale mnie nie stać;
4 - Chciał(a)bym mieć, ale nie mam z innych powodów

(%)

	1	2	3	4	Liczba osób
Ogółem	79	4	16	2	1022
Płeć					
Mężczyźni	86	3	10	1	488
Kobiety	73	4	21	2	534
Wiek					
18-24 lat	81	4	12	3	157
25-34	88	2	9	1	186
35-44	79	4	15	2	174
45-54	77	2	20	1	195
55-64	75	5	17	2	142
65 lat i więcej	73	5	21	1	168
Miejsce zamieszkania					
Wieś	83	2	13	1	369
Miasto do 20 tys.	72	3	23	2	131
20-100 tys.	77	7	15	1	208
101-500 tys.	83	4	12	1	193
501 tys.i więcej mieszk.	71	3	21	4	122
Wykształcenie					
Podstawowe	68	4	25	2	286
Zasadnicze zawodowe	82	4	13	1	260
Średnie	80	3	15	2	358
Wyższe	93	3	2	1	118
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	93	0	1	4	66
Prac.umysł.niż.szczebła	77	5	18	1	84
Pracownicy fiz.- umysł.	83	4	11	2	111
Robotnicy wykwalifikowani	89	5	5	0	79
Robotnicy niewykwalifik.	80	0	20	0	35
Rolnicy	88	0	12	0	54
Pracujący na własny rach.	93	0	7	0	33
Bierni zawodowo					
Renciści	70	5	23	1	118
Emeryci	73	5	20	2	205
Uczniowie i studenci	85	4	8	3	79
Bezrobotni	71	5	23	2	120
Gospodynie domowe i inni	72	0	22	6	38
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	82	3	13	2	151
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	88	4	7	1	72
sekt. pryw. poza rolnict.	88	3	8	1	184
prywatnym gosp. rolnym	90	0	10	0	57
Dochody na jedną osobę					
Do 299 zł	62	7	26	4	117
300-399	74	0	23	3	82
400-599	76	3	19	1	201
600-800	81	5	12	1	176
Powyżej 800 zł	87	4	7	2	194
Ocena własnych war. mater.					
Złe	64	4	31	1	333
Średnie	84	3	10	2	447
Dobre	92	4	4	1	242
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	70	4	22	3	65
Raz w tygodniu	81	3	13	2	550
1-2 razy w miesiącu	78	3	19	1	142
Kilka razy w roku	81	4	14	2	164
W ogóle nie uczestniczy	71	6	20	3	101
Poglądy polityczne					
Lewica	83	3	13	1	160
Centrum	77	3	17	2	285
Prawica	83	3	13	1	310
Trudno powiedzieć	74	5	19	2	267

Tabela 5. Czy chodzi Pan(i) do fryzjera co najmniej raz na trzy miesiące?
 1 - Tak; 2 - Nie, bo nie chcę; 3 - Chciał(a)bym, ale mnie na to nie stać;
 4 - Chciał(a)bym, ale nie robię tego z innych powodów

(%)

	1	2	3	4	Liczba osób
Ogółem	53	17	23	8	1022
Płeć					
Mężczyźni	62	19	11	8	488
Kobiety	44	15	34	7	534
Wiek					
18-24 lat	53	18	15	14	157
25-34	72	10	13	5	186
35-44	49	16	26	9	174
45-54	56	15	26	3	195
55-64	50	17	26	6	142
65 lat i więcej	34	24	32	10	168
Miejsce zamieszkania					
Wieś	45	18	29	8	369
Miasto do 20 tys.	54	16	24	6	131
20-100 tys.	52	19	22	7	208
101-500 tys.	64	17	12	7	193
501 tys.i więcej mieszk.	56	10	22	12	122
Wykształcenie					
Podstawowe	31	21	38	9	286
Zasadnicze zawodowe	49	18	24	9	260
Średnie	64	13	16	6	358
Wyższe	78	13	4	5	118
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	76	16	5	3	66
Prac.umysł.niż.szczebła	75	7	15	2	84
Pracownicy fiz. - umysł.	64	15	13	8	111
Robotnicy wykwalifikowani	53	22	8	17	79
Robotnicy niewykwalifik.	51	26	21	2	35
Rolnicy	49	15	31	4	54
Pracujący na własny rach.	87	0	7	6	33
Bierni zawodowo					
Renciści	34	15	44	8	118
Emeryci	44	22	27	7	205
Uczniowie i studenci	55	18	16	11	79
Bezrobotni	45	16	28	11	120
Gospodynie domowe i inni	31	19	44	7	38
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	59	21	18	3	151
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	78	9	6	7	72
sekt. pryw. poza rolnict.	71	12	7	10	184
prywatnym gosp. rolnym	51	15	31	3	57
Dochody na jedną osobę					
Do 299 zł	28	14	50	9	117
300-399	48	18	28	6	82
400-599	43	20	28	8	201
600-800	59	15	19	8	176
Powyżej 800 zł	69	15	9	6	194
Ocena własnych war. mater.					
Złe	37	12	43	8	333
Średnie	54	21	17	8	447
Dobre	72	17	5	6	242
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	30	23	37	11	65
Raz w tygodniu	54	15	24	6	550
1-2 razy w miesiącu	57	20	18	5	142
Kilka razy w roku	54	18	17	11	164
W ogóle nie uczestniczy	51	17	21	10	101
Poglądy polityczne					
Lewica	60	15	19	6	160
Centrum	58	13	21	8	285
Prawica	56	18	19	7	310
Trudno powiedzieć	38	21	33	8	267

Tabela 6. Czy zaprasza Pan(i) gości lub rodzinę na obiad lub kolację przynajmniej raz na miesiąc? 1 - Tak; 2 - Nie, bo nie chce; 3 - Chciał(a)bym, ale mnie na to nie stać; 4 - Chciał(a)bym, ale nie robię tego z innych powodów

(%)

	1	2	3	4	Liczba osób
Ogółem	38	12	38	12	1022
Płeć					
Mężczyźni	38	15	33	14	488
Kobiety	37	9	43	10	534
Wiek					
18-24 lat	37	17	28	18	157
25-34	45	10	31	14	186
35-44	40	8	39	13	174
45-54	37	8	46	8	195
55-64	41	12	41	7	142
65 lat i więcej	25	18	44	12	168
Miejsce zamieszkania					
Wieś	35	12	41	13	369
Miasto do 20 tys.	33	11	43	13	131
20-100 tys.	38	12	42	9	208
101-500 tys.	44	16	27	13	193
501 tys.i więcej mieszk.	42	8	37	13	122
Wykształcenie					
Podstawowe	28	13	50	9	286
Zasadnicze zawodowe	29	13	49	10	260
Średnie	45	10	30	15	358
Wyższe	58	13	14	15	118
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	63	13	7	17	66
Prac.umysł.niż.szczebła	47	9	28	16	84
Pracownicy fiz. - umysł.	40	10	38	12	111
Robotnicy wykwalifikowani	30	15	43	12	79
Robotnicy niewykwalifik.	27	3	63	6	35
Rolnicy	43	10	37	10	54
Pracujący na własny rach.	75	4	8	14	33
Bierni zawodowo					
Renciści	27	10	55	8	118
Emeryci	33	16	41	11	205
Uczniowie i studenci	41	12	27	21	79
Bezrobotni	25	13	52	11	120
Gospodynie domowe i inni	50	13	30	7	38
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	43	11	31	15	151
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	39	14	36	10	72
sekt. pryw. poza rolnict.	49	8	30	13	184
prywatnym gosp. rolnym	47	10	35	8	57
Dochody na jedną osobę					
Do 299 zł	15	12	68	5	117
300-399	29	5	59	7	82
400-599	32	11	45	12	201
600-800	42	13	34	11	176
Powyżej 800 zł	53	15	19	14	194
Ocena własnych war. mater.					
Złe	22	10	60	8	333
Średnie	38	12	37	14	447
Dobre	60	15	12	14	242
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	28	12	51	9	65
Raz w tygodniu	38	11	41	10	550
1-2 razy w miesiącu	43	13	32	12	142
Kilka razy w roku	43	10	33	13	164
W ogóle nie uczestniczy	28	15	35	22	101
Poglądy polityczne					
Lewica	47	12	30	11	160
Centrum	38	10	36	16	285
Prawica	40	12	35	13	310
Trudno powiedzieć	30	13	49	8	267

Tabala 7. Syntetyczny wskaźnik poziomu życia (ELSI).
Wartości średnie

(%)		
	Średnia	Liczba osób
Ogółem	28.2	987
Płeć		
Mężczyźni	30.3	470
Kobiety	26.3	517
Wiek		
18-24 lat	32.5	153
25-34	33.5	178
35-44	26.9	169
45-54	25.1	191
55-64	25.7	140
65 lat i więcej	25.3	156
Miejsce zamieszkania		
Wieś	25.3	357
Miasto do 20 tys.	25.5	120
20-100 tys.	29.4	203
101-500 tys.	32.9	192
501 tys. i więcej mieszk.	29.8	115
Wykształcenie		
Podstawowe	22.2	268
Zasadnicze zawodowe	24.3	254
Średnie	32.0	348
Wyższe	39.1	116
Grupa społ.-zaw. pracujący		
Kadra kier., inteligencja	40.1	63
Prac. umysł. niż. szczebla	33.3	83
Pracownicy fiz.- umysł.	30.0	107
Robotnicy wykwalifikowani	27.8	79
Robotnicy niewykwalifik.	24.5	34
Rolnicy	27.6	50
Pracujący na własny rach.	36.5	33
Bierni zawodowo		
Renciści	19.5	114
Emeryci	26.7	195
Uczniowie i studenci	35.4	76
Bezrobotni	22.4	116
Gospodynie domowe i inni	26.2	37
Pracuje w:		
inst. państw., publicznej	31.4	149
spółce właścicieli		
prywatnych i państwa	31.8	71
sekt. pryw. poza rolnict.	32.6	180
prywatnym gosp. rolnym	28.0	54
Dochody na jedną osobę		
Do 299 zł	13.8	112
300-399	19.7	78
400-599	26.6	194
600-800	30.4	171
Powyżej 800 zł	37.6	189
Ocena własnych war. mater.		
Złe	14.8	320
Średnie	30.6	431
Dobre	41.9	235
Udział w prakt. religijnych		
Kilka razy w tygodniu	25.6	59
Raz w tygodniu	28.1	529
1-2 razy w miesiącu	28.7	140
Kilka razy w roku	28.8	158
W ogóle nie uczestniczy	28.7	101
Poglądy polityczne		
Lewica	30.4	154
Centrum	29.0	277
Prawica	29.6	302
Trudno powiedzieć	24.3	253